

færd saa meget som Indførelse af Raastoffer og Udførsel af Fabrikata“, er derved angivet Linien for den engelske Handelspolitik gennem Aarhundreder, enten Landet blev styret demokratisk eller enevældigt, lige meget hvem der var ved Roret. Og stik mod dette er det, at man, for overhovedet at kunne faa den engelske Eksport op paa den Højde, som den var i de angivne Aar, var nødt til at øge Raastoffernes Andel i Eksporten med 10 pCt. Raastofferne er for England hovedsagelig Kul og Metaller, altsaa netop de Raastoffer, ved Hjælp af hvilke deres Konkurrenter skulde kunne beherske dem. Følgen deraf var, at før Krigen indførte England, altsaa Verdens industrielle Værksted, for 3 Milliarder Kroner Fabrikata aarligt.

Alt, hvad jeg her siger, er ikke Teori, det er Livet, det er Kendsgerninger; det, der er sket, og dette er altsaa Virkningerne af henholdsvis Frihandelen og Beskyttelsen. Det er derfor ikke underligt, at der under og efter Krigen i England gør sig en Reaktion gældende. Under Krigen kunde man paa et Møde af delegerede for samtlige engelske Handelskamre høre en Udtalelse som denne: „Foreningen af Handelskamre ønsker til Vejledning for dem, der bliver vore Efterfølgere i de kommende Dage, at udtale som sin faste Overbevisning, at en Nations Sikkerhed og Styrke afhænger af dens Evne til at producere sine Fornødenheder ud af sin egen Jord og ud af sin egen Industri.“ Og det er under saadanne Forhold ikke underligt, at man kan høre en Udtalelse som denne af den australske Premierminister Hughes i en stor engelsk økonomisk Forsamling: „Den teoretiske Side af Spørgsmaalet, Beskyttelse eller Frihandel, skal jeg ikke befatte mig med, men kun med Spørgsmaalet om, hvad der tjener vort Rige bedst. Jeg møder sandelig ikke forud indtaget mod Frihandelen, tværtimod, da Striden om Toldspørgsmaalet stod i Australien, var jeg Frihandler foran alle Frihandlere. „Wealth of Nations“ var min Bibel og Adam Smith min Profet. Men det har altid generet mig, at hele Verden udenfor England var saa blind for Frihandelens Dyder. Angik Toldspørgsmaalet nu endda kun vor Pengepung, kunde vi lade det skøtte sig selv, men det naar ned til Roden i hver enkelt og i det hele Liv. Vi kan ikke vedblive at leve i den Indbildning, at en Nations økonomiske Politik er uden Forbindelse med dens Velfærd. Tværtimod, det er en fundamental Sætning, at disse er uadskillelig forbundet. Jeg har lige saa lidt Lyst til at diskutere

Frihandelens Principper, som jeg har Lyst til at diskutere den spartanske Opdragelsesmetode. Der kan vist siges meget til Fordel for begge, men Nutidens Følelse er afgjort mod den første. Intet Menneske, der er ved sine fulde fem, vil kunne paastaa, at dette Lands Udenrigspolitik kan overlades til laissez-faire's Tilfældigheder.“

Saaledes kunde jeg blive ved at oplæse Udtalelser baade fra den nyeste Tid og fra tidligere Tid, overalt vil man se det samme. Ser man tilbage i Tiden, vil man ogsaa komme til at erkende, hvilke frygtelige Følger, socialt set, det rene ubegrænsede laissez-faire har ført med sig. Derfor siger jeg: Vi bliver nødt til at faa rigtig at vide, hvad der er Hensigten med Regeringens Handelspolitik, vi maa vide, om den virkelig anser laissez-faire for det rigtige, om den ikke kan tænke sig ogsaa at anvende Beskyttelse som et Middel til at skaffe Arbejde for Folk. Jeg staar nemlig ikke her og taler for, at en Kapitalist skal tjene mere. Jeg ønsker, at der skal være Kapital i Landet, ogsaa privat Kapital. Thi saa længe vi lever under en kapitalistisk Samfundsordning, er det Betingelsen for, at der kan blive gjort noget, og at der er Arbejde her i Landet. Men det, jeg taler for, er først og fremmest at faa de Foranstaltninger sat i Værk, som tillige er Betingelsen for Beskæftigelse af Arbejderne, og deriblandt er efter min Overbevisning ogsaa det, at man beskytter Industrier der, hvor det er nødvendigt.

Hvis man vil sige, hvad saa mange siger: er det Mening, at Landbruget skal betale sine Forbrugsgenstande dyrere, for at Industrien skal kunne florere? saa maa jeg spørge: hvem siger, at Tingene bliver dyrere, fordi de er beskyttet? Nogen absolut logisk Følge af Beskyttelsen er det paa ingen mulig Maade. Naar den højtærede Landbrugsminister smiler ad denne Udtalelse, vil jeg spørge Ministeren: tror Ministeren f. Eks., at den billige Ost før Krigen blev dyrere her i Landet, fordi Landbruget havde den beskyttet med 10 Ø. pr. Pund? Det tror jeg paa ingen mulig Maade, jeg tror ikke, den blev en rød Øre dyrere for det. Men desuagtet anser jeg denne Beskyttelse for absolut nødvendig for Landbruget, for havde den ikke været, saa havde vi været oversvømmet med svensk Ost paa den Tid, og paa den Tid i hvert Fald maatte den billige Ost jo ogsaa laves som et Biprodukt paa Mejerierne. Det var en Nødvendighed for Landbruget at fremstille denne Ost, og derfor var det naturligt ogsaa, at Landbrugerne midt i